

Milí bratři, milé sestry,

kdo z nás by nechtěl být v něčem první? Kdo z nás by nechtěl alespoň jednou v životě v nějaké věci či situaci vyniknout nad ostatními? Touha „prosadit se“ je vlastní každému člověku. Všichni ji známe – ať už v bujně anebo třeba hodně utlumené podobě. A každý z nás se s ní musí vypořádat – byť třeba ne po celý svůj život, jen v určitých fázích. Přírodovědci by asi řekli, že bez této základní touhy, bez tohoto instinktu by člověk ani neměl šanci přežít. A to se nakonec týká celého stvoření. Silnější, šikovnější, lepší, zručnější, odvážnější, chytřejší, krásnější - přežije...

Už u malých dětí pozorujeme touhu v něčem vyniknout, být lepší než kamarád ve školce, bratr nebo sestra. Ve škole pak: komu se nedaří být premiantem třídy, dobrým studentem, ten se snaží druhé předstihnout alespoň v tělocviku. Jak mi jednou řekl můj spolužák na „základce“: *Ty jsi možná dobře na učení, ale při basketu jsi totální nemechlo. (Je to samozřejmě cenzurovaný výrok... V originále zněl poněkud urážlivěji.)* A když se děti neprosadí ani ve školní lavici, ani s míčem v rukou, pak se z nich někdy stanou alespoň prvotřídní baviči nebo rošťáci.

A samozřejmě ani nás dospělé neopouští tato základní touha být lepší. Muži se hecují při fotbalu, v práci či v hospodě u piva. Ženy – matky se zase třeba rády chlubí svými dětmi – jak jsou šikovné, nadané, nebo hodné. Malíři chtějí malovat lépe než druzí malíři. Spisovatelé chtějí být autory bestsellerů. Politici chtějí být zábavnější, chytřejší, úspěšnější než jejich kolegové. Filosofové chtějí mít co nejoriginálnější a nejhlubší myšlení. A tak bychom mohli pokračovat do nekonečna.

A možná teď myslíte na ty, u kterých tuto touhu nevnímáte, nepozorujete. Ano, jsou tací, kteří se drží zpátky, nechtějí vynikat nad druhé, nemají takové ambice. Ale občas je za tímto postojem také skrytá touha být tím alespoň největším chudákem, obětním beránkem. Anebo třeba chtějí být těmi nepokornějšími lidmi v dané skupině lidí. Touha být první zůstává – jen konkrétní cíl je jiný.

Pokud jsme dnes poslouchali evangelijní příběh jen jedním uchem, můžeme si myslet, že Pán Ježíš tuto obecně lidskou touhu ve svých učednících chce zničit, umrtvit, upozadit, zahladit. Mohlo by se nám zdát, že Ježíš chce, aby jeho učedníci tuto touhu „být prvním“ v sobě vědomě potlačili. Ale to není pravda.

Cestou do Kafarnaum učedníci přemýšlejí mezi sebou, kdo z nich je největší. Kdo z nich je prominentní učedník, kdo z nich je nejváženější postavou mezi těmi, kteří Krista následují. Mohla to být ostrá a živá diskuze. Ale za chvíli, když se jich Ježíš zeptá: *O čem jste cestou uvažovali?*, učedníci zarytě mlčí. Cítí se zahanbeně. Tuší totiž, že je za to Ježíš nepochváli.

Ale Pán Ježíš jim neřekne: *Takhle ať už vás nikdy nenapadne uvažovat. Nesmíte se tlačit dopředu. Nesmíte chtít být největší. To je hřích – chtít být lepší, než ten druhý.* Ne, to samo o sobě není hříšné. Ani Ježíš nepopírá, že tato touha v lidech přirozeně je. Jen jí chce dát novou náplň, nový obsah. Proto jim i nám Ježíš odpovídá: *Kdo chce být první...* Můžete chtít být první. Není nic špatného na přání být ze všech nejlepší. Můžete chtít být největší ze všech. To je dobrý cíl. Ale co musíte radikálně změnit, je prostředek, jak se k tomu dopracujete. *Kdo chce být první, buď ze všech poslední a služebník všech.*

Milí bratři a sestry, je to jeden ze skutečných pokladů mezi Ježíšovými výroky. A tak jak to u pokladů bývá, nejprve jej musíme objevit, vykopat, dát si práci, aby nás pak mohl obohatit. Přemýšlejme tedy dnes nad tímto vzácným Ježíšovým slovem.

V první řadě musíme odstranit jedno špatné před-porozumění. Když Ježíš říká: *Kdo chce být první...*, nemyslí tím hned na Boží království. Neříká: *Kdo chce být první v nebi...* Tak tento Kristův výrok posouvá až evangelista Matouš. V Matoušově vyprávění přijdou učedníci za Mistrem a ptají se: *Kdo je vlastně největší v království nebeském?* (Mt 18,1) Ale v Markově vyprávění nejde o vztahy v nebesích, nýbrž o vztahy na zemi. V našem dnešním příběhu se učedníci zabírají otázkou, kdo z nich je už teď a tady největším. Ted', v této chvíli. A tady, na tomto místě. Ve světě. Na zemi.

A to je docela podstatné. Pán Ježíš chce, aby se tady a teď nebe potkávalo se zemí. Aby se Boží království uskutečňovalo v našem čase. Aby učedníci vnesli do této časnosti trochu věčnosti. Aby ve tmě tohoto světa zazářilo trochu toho Božího světla. Aby se uprostřed lidského sobeckého sebeprosazování uskutečňovala Boží trpící láska k bližnímu. Tu touhu vyniknout – tu si ponechte. Ale naplňte ji jinak, než jak to dělají lidé kolem vás. Tak strhnete nebesa na naši zem. Nejde tedy o to, abychom zde na zemi byli programově poslední – a Pán Bůh se nám za to odmění v nebi, kde budeme první. U Marka jde o to, že když se staneme služebníky všech, už zde na zemi budeme první – byť jen v Božích očích. Ale to přece není málo!

Kdo chce být první, buď ze všech poslední a služebník všech. Buď služebníkem všech. Nejprve k tomu, co zde znamenají ti „všichni“. Koho tím Pán Ježíš myslí? Jen církev? Jen ty učedníky, v rámci kterých se člověk má snažit být jejich služebníkem? Uzavřenou společnost těch zachráněných? S tím by na první poslech korespondoval třeba Ježíšův výrok: *Nikdo nemá větší lásku než ten, kdo položí život za své přátele.* (J 15,13) Opravdu to vyznívá, jako bychom se měli starat jen o ty své, o bratry a sestry ve víře. Jim sloužit a od nich si nechat sloužit.

Ale zde musíme kopat hlouběji, jinak poklad nenalezneme. Vždyť Ježíš si nás nepovolal jako své přátele, ale jako své nepřátele. Jako ty, kteří žili ve tmě, jako hříšníky. On si z nás nejprve ty své přátele musel svou smrtí na kříži učinit. A to samé platí i o jeho učednících. Pokud ti chtějí být první, musejí být služebníky všech – a nikoli jen všech učedníků, ale všech lidí. Každého člověka. Vždyť každý člověk na této zemi je potenciálně Kristovým a tedy i mým přítelem. Za každého člověka Ježíš zamřel na kříži.

A můžeme jít ještě dál. Každý člověk je přece Božím stvořením, Božím obrazem – byť někdy velmi pokřiveným a umazaným. Tak jako zašlá freska, která potřebuje restaurovat, obnovit. Takže tato služba druhým rozhodně není omezena jen na církev, nemá hranice sborového společenství.

Takže služba „všem“ – to chce Kristus po svých učednících, kteří chtějí být první a největší. Máme se stát služebníky všech. Doslova: diakony. A právě teď je tedy čas zamyslet se nad tím, co je to služba v křesťanském pojetí? Jaké jsou znaky pravé služby, pravé diakonie?

Vyjděme z původního biblického významu. Diakonos byl člověk, který obsluhoval druhé u stolu. Při jídle. Při hostině. Zatímco druzí jedli, on nosil na stůl, zatímco druzí pili, on jim doléval. A zřejmě se sám při této činnosti moc nenajedl a nenapil. V tom je podstata služby. Dělam pro druhé něco, co jim propívá, co jim pomáhá – za cenu toho že sám tak trochu strádám. Oni jsou najezení, já sám hladovím.

Zde v Javorníku to vidím třeba na svatbách, kdy dokážete s úsměvem celý den obsluhovat ty, kteří slaví zrod nového manželství. Anebo: když jsem minulý týden odjížděl ze svatby z Vápenek, zažil jsem kulturní šok. Vezly mě tři „tety“. Ptal jsem se jich, zda se ještě budou vracet ke svatebnímu veselí. *Ne, nebudeme. My máme službu v Javorníku. Jakou službu*, divil jsem se. *Musíme uklidit celý dům svatebčanů, míchat guláš, aby nezmysl a uvařit polévku na ráno.* To byly diakonky.

A vraťme se ještě k tomu obsluhování u stolu. Objevuje se zde ještě jeden rozměr – ryze náboženský. Ten, který u stolu obsluhuje, sám nevaří. To, co jim dává, nemusí být vůbec jeho. Dostal to do rukou a předává to dál. A i kdyby ty pokrmy uvařil sám, suroviny k vaření potřebné si sám nevytvořil. V tom se teprve ukazuje význam křesťanské služby. To, čím a jak sloužíme druhým, není nakonec naše, není nakonec z nás. Přichází to od Boha.

Jsou to Boží dary, které my službou předáváme lidem okolo – ať už se jedná o ty duchovní dary, anebo třeba o to, že nám Bůh stvořil ruce k pomoci druhým. A tak vlastně Bůh sám skrze naše ruce a naše nohy, skrze naše slova i naše činy slouží našim bližním. Jak stojí třeba v listu Koloským: *Jsme přece Boží dílo, v Kristu Ježíši stvořeni k tomu, abychom konali dobré skutky, které nám Bůh připravil.* (Ef 2,10)

Křesťanská služba má hlavně být druhým k užítku. Co zlého jsme v životě už napáchali tím, že jsme se druhým snažili pomoci! Jak druhým pomáháme – aniž bychom se ptali Pána Boha i těch lidí, jak a v čem vlastně potřebují pomoc.

Jak často jsme aktivní tam, kde bychom neměli dělat vůbec nic. A naopak: jak často jsme nečinní tam, kde bychom rychle měli přiložit ruku k dílu. Vždyť i tak svatou věcí, jako je zvěstování evangelia, lze uškodit – tak, že si dopředu neujasníme, komu a kdy a jak mám o Pánu Ježíši mluvit. Jde tedy jistě o rozumovou úvahu. *Kdo teď potřebuje mou službu? A jak konkrétně mu mám pomoci?* Ale právě v tomto uvažování cítíme naše limity, naše hranice. Aby tedy naše služba byla skutečně prospěšná, nestačí nám rozumová úvaha. My potřebujeme moudrost, Boží moudrost. A tu si lze jen vyprosít na modlitbách.

Za druhé: služme druhým tak, aby ani nezpozorovali, že jim sloužíme. Vždyť pokušení služby tkví v tom, že za naši službu chceme odměnu, alespoň pochvalu. Pak už to ale přestává být služba, nýbrž náboženské sobectví. Chceme sloužit, aby nás druzí chválili a vyvyšovali. Když pomáháš druhým, *ať neví tvá levice, co činí pravice...* radí nám Ježíš.

Proto asi nakonec staví všem svým učedníkům před oči dítě. Dítě je totiž symbolem takového nepatrného služebníka. Když uvažujeme o dítěti, myslíme především na to, co my pro něj máme a musíme učinit – koupit mu oblečení, nakrmit ho, dát na záchod, atd. atd. Ale dítě je také naším služebníkem. Vlévá nám radost do života. Pumpuje nám ji přímo do žil. Dítě je smyslem života rodičů, motorem rodiny. Slouží nám – aniž bychom si to my kolikrát uvědomovali. Slouží nám – aniž by to o sobě samo vědělo. Anebo může být příkladem ta „statečná žena“ z prvního čtení, jejíž službu většinou ani nejbližší rodina nedokáže ocenit, ale chválí ji Bůh svým slovem.

A s tímto souvisí ještě jedna věc. Křesťan se musí pokorně naučit být dobrým služebníkem v malých věcech. Musí se postupně učit službě. Prokázat nejprve svou věrnost na něčem nepatrném. Tak jako říká Pán svému služebníku v podobenství o hřivnách: *Správně, služebníku dobrý a věrný, nad málem jsi byl věrný, ustanovím tě nad mnohým; vejdi a raduj se u svého pána.* (Mt 25,33)

Moudrá i skrytá služba. To jsou nakonec dvě charakteristiky Ježíšovy služby, kterou my můžeme napodobovat. Vždyť Pán Ježíš sloužil moudře. Ty, kteří potřebovali potěšit, potěšil. Ty, kteří potřebovali pokárat, pokáral. Nemocné uzdravil. Posledně zbavil temnoty zla. Nechápalící učedníky vyučoval. Dával každému člověku to, co zrovna potřeboval.

Ale Ježíš sloužil i skrytě. To se v plné míře ukázalo až na Golgotě. *Syn člověka je vydáván do rukou lidí a zabijí ho; a až bude zabit, po třech dnech vstane.* Ježíš slouží tím, že se nechá přibít na kříž. A této jeho službě nerozumí ani jeho nepřátelé, ale ani jeho přátelé. Nikdo to nepovažuje za službu. Není nikoho, kdo by mu v tu chvíli za to poděkoval, kdo by jej za to pochválil. Ale Pánu Ježíši stačí vědět, že tím pro člověka učinil to nejlepší a nejdůležitější, že tímto činem smířil člověka s Bohem.

Kdo chce být první, buď ze všech poslední a služebník všech. Kristus toto učil a svým životem naplnil. A my máme možnost jít v jeho stopách a v jeho síle sloužit druhým.

Modlitba: Pane Ježíši, daruj nám lásku k lidem, abychom jim mohli sloužit. Daruj nám moudrost, abychom druhým sloužili moudře. Daruj nám trpělivost, abychom druhým sloužili trpělivě. Daruj nám pokoru, abychom druhým sloužili skrytě. Amen.